

М.Л. Сятиня, В.П. Попович, Т.С. Негода

Дослідження асортименту антигіпертензивних лікарських препаратів на фармацевтичному ринку України

*Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця, м. Київ***Ключові слова:***маркетингові дослідження, фармацевтичний ринок, асортимент, антигіпертензивні лікарські засоби.***Ключевые слова:***маркетинговые исследования, фармацевтический рынок, асортимент, антигипертензивные лекарственные средства.***Key words:** *marketing researches, the pharmaceutical market, assortment, antihypertensive drugs/medicines.*

Проведено дослідження асортименту антигіпертензивних лікарських препаратів, представлених на фармацевтичному ринку України. Визначено співвідношення лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва в межах кожної фармакотерапевтичної групи лікарських препаратів. Встановлено позиції України та іноземних країн-постачальників щодо обсягу лікарських препаратів антигіпертензивної дії, репрезентованих на українському фармацевтичному ринку.

Проведено исследование ассортимента антигипертензивных лекарственных препаратов, представленных на фармацевтическом рынке Украины. Определено соотношение лекарственных средств отечественного и зарубежного производства в пределах каждой фармакотерапевтической группы лекарственных препаратов. Установлены позиции Украины и зарубежных стран-поставщиков относительно объемов лекарственных препаратов антигипертензивного действия, представленных на украинском фармацевтическом рынке.

Assortment research of antihypertensive medicines presented in the pharmaceutical market of Ukraine is carried out. The parity of medicines of domestic and foreign manufactures within everyone pharmacotherapeutic groups of medicines is defined. Positions of Ukraine and the foreign countries-suppliers concerning volumes of medicines with antihypertensive action presented on the Ukrainian pharmaceutical market are established.

Останні 20–25 років в Україні характеризуються несприятливою демографічною ситуацією, неухильним скороченням кількості населення, значним зростанням захворюваності та смертності, скороченням середньої очікуваної тривалості життя [14]. Погіршення здоров'я населення України, в основному, зумовлене серцево-судинними захворюваннями, що на 61,2% визначають рівень загальної смертності [11].

Серед патології серцево-судинної системи найбільш поширена артеріальна гіпертензія, що виявляється у 15–20% дорослого населення промислово розвинутих країн світу й визнана хронічним неінфекційним захворюванням [7]. Крім того, значна частина хворих з підвищеним артеріальним тиском залишається невиявленою, про що свідчать численні епідеміологічні дослідження [11].

На сьогодні 90–95% усіх форм артеріальної гіпертензії складає первинна (есенціальна) гіпертензія – захворювання, що характеризується підвищенням рівня артеріального тиску й не пов'язане з будь-яким самостійним ураженням органів і систем [9].

Артеріальну гіпертензію часто називають «тихим вбивцею», оскільки вона часто протікає безсимптомно, але відіграє важливу роль у розвитку різних захворювань [6]. Підвищений артеріальний тиск є основною причиною розвитку серцевих, церебральних і судинних ускладнень, зокрема ішемічної хвороби серця, хронічної серцевої недостатності, порушень мозкового кровообігу [13].

Найбільш ефективним шляхом вторинної профілактики серцево-судинних ускладнень і зниження смертності населення є антигіпертензивне лікування [4]. Численними дослідженнями [1–3,10] показано, що за допомогою

регулярної терапії гіпотензивними препаратами вдається на 40–45% знизити летальність від мозкового інсульту й на 15–20% – від інфаркту міокарда.

Нині для терапії есенціальної гіпертензії рекомендовано 10 класів антигіпертензивних засобів [5,12], які, в свою чергу, можна поділити на препарати першого (діуретики, адреноблокатори, антагоністи кальцію, інгібітори ангіотензинперетворюючого ферменту (АПФ), блокатори рецепторів ангіотензину II) та другого ряду (блокатори адренорецепторів, агоністи I₁-імідазолінових рецепторів, агоністи центральних адренорецепторів, периферичні вазодилататори, алкалоїди раувольфії).

Мета роботи

Дослідження асортименту препаратів антигіпертензивної дії, що застосовуються для лікування есенціальної гіпертензії, репрезентованих на фармацевтичному ринку України.

Матеріали і методи дослідження

Дослідження асортименту лікарських засобів проводилось згідно з Державним реєстром лікарських препаратів і класифікацією системи АТС. Об'єктами дослідження були препарати антигіпертензивної дії (діуретики, адреноблокатори, антагоністи кальцію, інгібітори АПФ, блокатори рецепторів ангіотензину II, блокатори адренорецепторів, агоністи I₁-імідазолінових рецепторів, агоністи центральних адренорецепторів, периферичні вазодилататори, алкалоїди раувольфії). При цьому використано метод аналізу вторинної маркетингової інформації. Як інформаційні джерела використовували Компендіум 2007 р. та інформаційно-пошукову систему «Лікарські засоби» ТОВ «Моріон». Під час роботи застосовано статистичний, логічний і графічний методи.

Результати та їх обговорення

У першу чергу досліджено номенклатуру антигіпертензивних лікарських засобів, представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку. Встановлено, що станом на 01.08.2008 р. в Україні зареєстровано 1311 препаратів гіпотензивної дії під 62 міжнародними назвами. Серед них найширше на вітчизняному фармацевтичному ринку представлено антигіпертензивні препарати першого ряду, а саме інгібітори АПФ (29,6%), аденоблокатори (20,5%) та антагоністи кальцію (17,1%). Найменшою мірою репрезентовані лікарські препарати групи агоністів центральних альфа-адренорецепторів, які складають лише 0,1% загального асортименту антигіпертензивних засобів, представлених на фармацевтичному ринку України (рис. 1).

Другим етапом аналізу стало дослідження географії постачальників фармацевтичних препаратів антигіпертензивної дії на вітчизняний фармацевтичний ринок. Із загальної сукупності зареєстрованих лікарських засобів 327 асортиментних позицій представлено українськими фірмами-виробниками, що складає 24,9% загальної

кількості препаратів досліджуваної групи.

Проведені дослідження показали, що основну частину вітчизняних лікарських засобів антигіпертензивної дії складають препарати з групи інгібіторів АПФ (22%), антагоністи кальцію (32%) та бета-адреноблокатори (28%), що належать до препаратів першого ряду в лікуванні есенціальної гіпертензії.

У цілому з 10 фармакотерапевтичних груп гіпотензивних лікарських засобів, що застосовуються для лікування есенціальної гіпертензії, лікарські препарати вітчизняного виробництва займають найбільшу частку у групі периферичних вазодилаторів (52%). Серед номенклатури антагоністів рецепторів ангіотензину II, що належать до антигіпертензивних лікарських засобів першого ряду, вітчизняні виробники репрезентують на українському фармацевтичному ринку лише 3 препарати (2% від загального асортименту цієї групи), а в номенклатурі агоністів центральних адренорецепторів лікарські препарати вітчизняного виробництва не представлені (рис. 2).

Кількість зареєстрованих препаратів, %

Рис. 1. Кількість зареєстрованих препаратів, представлених на фармацевтичному ринку України.

Рис. 2. Співвідношення номенклатури лікарських препаратів вітчизняного та іноземного виробництва в межах кожної фармакотерапевтичної групи антигіпертензивних лікарських препаратів.

За кількістю репрезентованих препаратів Україна посідає перше місце серед усіх країн-постачальників антигіпертензивних препаратів на вітчизняний фармацевтичний ринок, номенклатуру яких забезпечують 30 фірм-виробників. Серед них позицію лідера за обсягом постачання посідає ЗАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»», препарати якої складають 12,8% загального асортименту лікарських засобів вітчизняного виробництва (42 найменування). Крім того, значний обсяг продукції на внутрішній фармацевтичний ринок надходить від ТОВ «ФК «Здоров'я»» (11%, 36 найменувань), ТОВ «Астрафарм» (9,5%, 31 найменування), ЗАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» (8,6%, 28 найменувань) і ВАТ «Фармак» (8,6%, 28 найменувань). Отже, наведені фірми-виробники постачають на внутрішній

фармацевтичний ринок 50,5% загального асортименту гіпотензивних лікарських препаратів (рис. 3).

За винятком України, препарати для лікування есенціальної гіпертензії постачаються 96 фірмами-виробниками з 32 країн світу, серед яких перше місце посідає Німеччина (20,9% асортименту препаратів антигіпертензивної дії іноземного виробництва; 16 фірм-постачальників), друге – Індія (19,4%, 20 фірм-постачальників), третє – Словенія (10,3%, 2 фірми-постачальника). Найменшу кількість асортиментних позицій на фармацевтичному ринку України представляють Іспанія, Італія, Йорданія та Туреччина, які разом постачають менше 0,4% лікарських засобів гіпотензивної дії іноземного виробництва, представлених на українському фармацевтичному ринку (рис. 4).

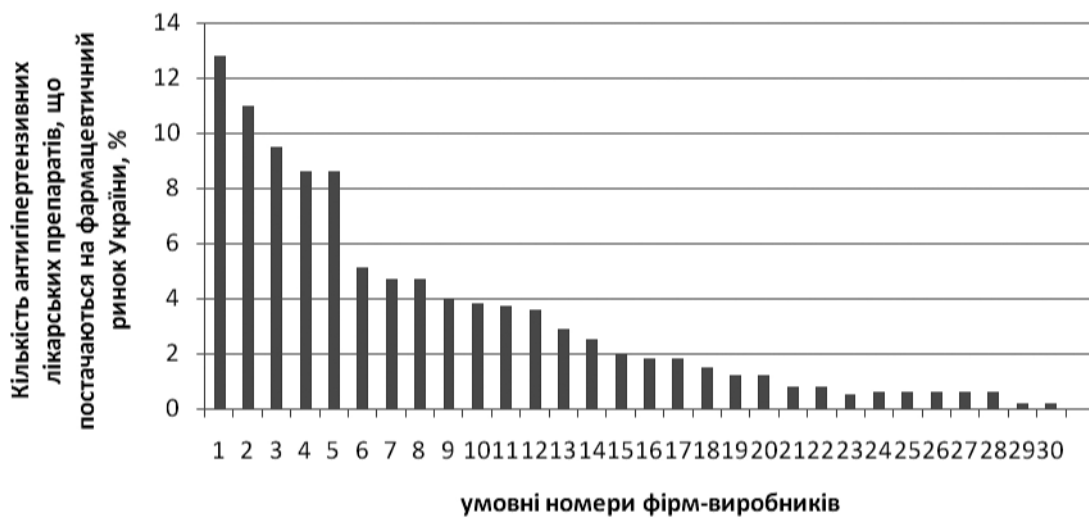

Рис. 3. Ранжування вітчизняних виробників-постачальників антигіпертензивних засобів на фармацевтичний ринок України.

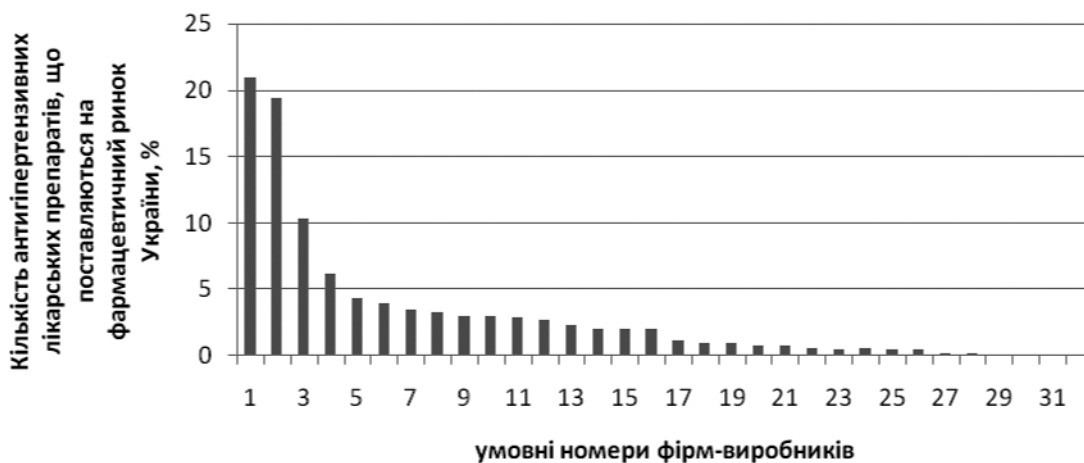

Рис. 4. Ранжування іноземних країн-постачальників антигіпертензивних засобів на фармацевтичний ринок України.

Примітки: 1 – Німеччина, 2 – Індія, 3 – Словенія, 4 – Словацька Республіка, 5 – Угорщина, 6 – Канада, 7 – США, 8 – Польща, 9 – Швейцарія, 10 – Чеська Республіка, 11 – Ісландія, 12 – Франція, 13 – Російська Федерація, 14 – Кіпр, 15 – Хорватія, 16 – Болгарія, 17 – Великобританія, 18 – Македонія, 19 – Австрія, 20 – Фінляндія, 21 – Швеція, 22 – Боснія і Герцеговина, 23 – Румунія, 24 – Білорусія, 25 – Ізраїль, 26 – Сербія, 27 – Латвія, 28 – Палестина, 29 – Іспанія, 30 – Італія, 31 – Йорданія, 32 – Туреччина.

Аналіз лікарських форм антигіпертензивних препаратів, репрезентованих на фармацевтичному ринку України, показав, що основну їх частку складають таблетки – 92,98%, капсул – 2,97%, засоби для парентерального застосування – 3,51%. Зареєстровано також краплі для перорального застосування, драже і гель, що разом складають 0,53% усіх лікарських форм антигіпертензивних препаратів, репрезентованих на фармацевтичному ринку України (рис. 5).

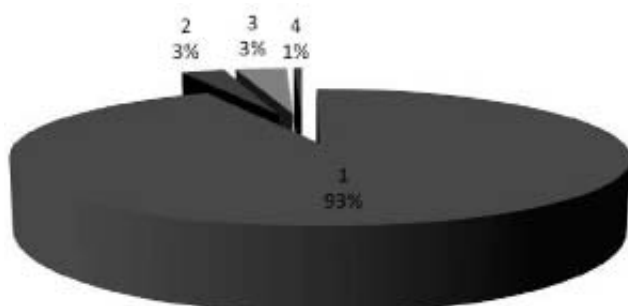

Рис. 5. Структура ринку антигіпертензивних лікарських засобів, у залежності від їх форми.

Примітки: 1 – таблетки; 2 – капсули; 3 – препарати для парентерального застосування; 4 – інші лікарські форми (краплі для перорального застосування, драже, гель).

Слід також відзначити, що з загального асортименту таблеток і капсул 9,06% складають лікарські форми пролонгованої дії, що переважно використовують для проведення антигіпертензивної терапії [8].

Висновки

1. Проведено дослідження асортименту препаратів антигіпертензивної дії, представлених на фармацевтичному ринку України. Згідно з отриманими даними, найширше на вітчизняному фармацевтичному ринку репрезентовані лікарські препарати з груп інгібіторів АПФ, адреноблокаторів та антагоністів кальцію, що разом складають 67,2% лікарських препаратів антигіпертензивної дії.

2. Встановлено, що вітчизняні виробники постачають на внутрішній фармацевтичний ринок 24,9% препаратів досліджуваної групи. При цьому позиції лідера за обсягом постачання займає ЗАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», препарати якої складають 12,8% загального асортименту лікарських засобів вітчизняного виробництва.

3. Ранжування 32 іноземних країн-постачальників лікарських препаратів антигіпертензивної дії на фармацевтичний ринок України показало, що лідером за обсягом репрезентованих лікарських засобів є Німеччина, препарати якої формують 20,9% асортименту гіпотензивних препаратів іноземного виробництва, друге місце за обсягом постачання посідає Індія (19,4%), третє – Словенія (10,3%).

4. Проведене дослідження дозволяє визначити основні напрямки вдосконалення асортименту лікарських препаратів антигіпертензивної дії для вітчизняних фірм-виробників. Зокрема, розширення номенклатури лікарських засобів, що належать до препаратів першого ряду в лікуванні есенціальної гіпертензії, та збільшення кількості лікарських форм пролонгованої дії.

Література

- Амосова Е.Н. Возможности снижения цереброваскулярного риска у больных с артериальной гипертензией / Амосова Е.Н. // Серце і судини. – 2006. – №3. – С. 11–17.
- Амосова Е.Н. Новые возможности снижения кардиоваскулярного риска у больных с артериальной гипертензией / Амосова Е.Н. // Український кардіологічний журнал. – 2006. – №1. – С. 9–12.
- Бобров В.А. Увеличится ли приверженность к лечению у больных с артериальной гипертензией при использовании оптимальной комбинированной антигипертензивной терапии / Бобров В.А., Давыдова И.В., Зайцева В.И., Шлыкова Н.А. // Український кардіологічний журнал. – 2006. – №1. – С. 76–80.
- Гогин Е.Е. Гипертоническая болезнь – основная причина, определяющая сердечно-сосудистую заболеваемость и смертность в стране / Гогин Е.Е. // Терапевтический архив. – 2003. – №9. – С. 31–36.
- Киричек А.Т. Традиционные основы и новые возможности фармакотерапии артериальной гипертензии / Киричек А.Т. // Международный медицинский журнал. – 2005. – Т. 11, №2. – С. 140–143.
- Леонова М.В. Первое российское фармакоэпидемиологическое исследование артериальной гипертензии / Леонова М.В., Белоусов Д.Ю. // Качественная клиническая практика. – 2002. – №3. – С. 9–17.
- Лугай М.І. Захворюваність і смертність від хвороб системи кровообігу в Україні / Лугай М.І., Дорогий А.П. // Нова медицина. – 2002. – №3. – С. 18–21.
- Маколкин В.И. Лечение гипертонической болезни / Маколкин В.И. // Врач. – 2005. – №2. – С. 12–15.
- Маколкин В.И. Внутренние болезни: Учебник / Маколкин В.И., Овчаренко С.И. – М.: Медицина, 1999. – 592 с.
- Маколкин В.И. Гипертоническая болезнь / Маколкин В.И., Подзолков В.И. – М.: Изд. дом «Русский врач», 2000. – 96 с.
- Сазонова А. Новые направления в борьбе с артериальной гипертензией / Сазонова А. // Провизор. – 2007. – №7. – С. 24–27.
- Сімейна медицина: Енциклопедія у 5 т. – Т. 1., кн. 1. / За ред. В.Г. Передерія, Є.Х. Зарембі – К.: Здоров'я, 2005. – 767 с.
- Сіренко Ю.М. Низькодозова комбінована терапія в сучасному лікуванні артеріальної гіпертензії / Сіренко Ю.М. // Український кардіологічний журнал. – 2004. – №5. – С. 8–12.
- Тубольцев О.М. Епідеміологія і медико-соціальна значущість артеріальної гіпертензії у робітників залізничного транспорту / Тубольцев О.М., Люлько О.М., Кривоший О.М. // Медицина залізничного транспорту України. – 2003. – №3. – С. 81–86.

Відомості про авторів:

Сятиня М.Л., д. фарм. н., доцент, зав. каф. аптечної і промислової технології ліків НМУ ім. О.О. Богомольця.
 Попович В.П., к. фарм. н., доцент каф. аптечної і промислової технології ліків НМУ ім. О.О. Богомольця.
 Негода Т.С., асистент каф. аптечної і промислової технології ліків НМУ ім. О.О. Богомольця.

Адреса для листування:

Негода Тетяна Степанівна. 04208, м. Київ, вул. Василя Порики, 15а, кв. 17.
 Тел.: (044) 235 90 66, (050) 914 03 41. E-mail: Tanya-Poli@bigmir.net